

Абдессалям Яссін

**ВИПРОБУВАННЯ
МУСУЛЬМАНСЬКОГО РОЗУМУ:
МІЖ ВЛАДОЮ ОДКРОВЕННЯ
ТА ПАНУВАННЯМ СЛІПОЇ ВОЛІ**

Острог – Брюссель
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2013

УДК 297
ББК 86
Я 81

Переклад з арабської *Михайла Якубовича та Ольги Свиріпи*
Передмова *Михайла Якубовича*

Яссін Абдессалям.

Я 81 Випробування мусульманського розуму: між владою одкровення та пануванням сліпої волі / Яссін Абдессалям ; переклад з арабської М. Якубовича та О. Свиріпи ; предм. М. Якубовича. – Острог-Брюссель : Видавництво Національного університету «Острозька академія», Європейський інститут ісламських наук, 2013. – 104 с.
ISBN 978-966-2254-77-8

Абдессалям Яссін – один із найавторитетніших ісламських мислителів сучасності. У своїх працях вчений наголошує на потребі взаємозв'язку між знаннями та вірою, серцем та розумом. На його погляд, важливою умовою суспільних змін є духовний розвиток. Технологічний процес повинен супроводжуватися розвитком моральності. Мислитель на власному прикладі показав, що духовність безмежна, якщо серце людини пізнало Бога. Пронизана категорією людяності, наукова спадщина вченого зацікавить представників різних віросповідань та націй.

УДК 297
ББК 86

ISBN 978-966-2254-77-8

@ Якубович М., переклад та передмова, 2013
@ Свиріпа О., переклад, 2013
@ Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013

عبد السلام ياسين

محنة العقل المسلم بين سياحه الوحي و
سيطره الهوي

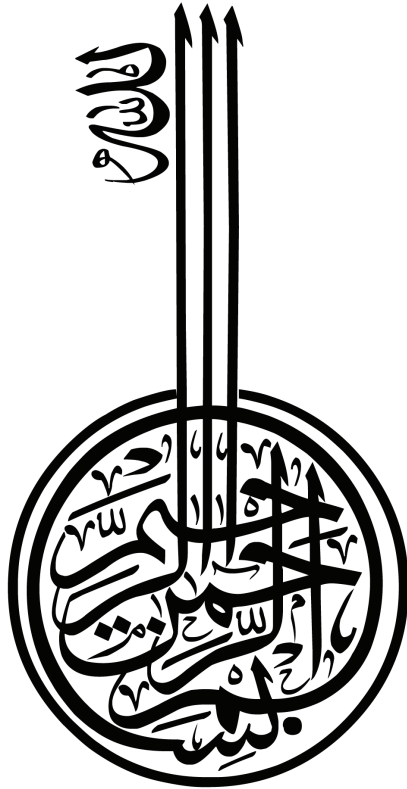
الترجمة الى اللغة الأوكرانية

الجامعة الوطنية "أوستروزكا أكاداميا"

المعهد الأوروبي للعلوم الإسلامية

أوستروغ – بروكسل , 2013

ПЕРЕДМОВА

Імам Абдессалям Яссін народився 1928 року на півдні Марокко в містечку Аулюз (провінція Тарудант). Початкову освіту отримав у Марракеші. У 1947 році вступив до педагогічного факультету в Рабаті.

Рано розпочав духовні пошуки, ознайомився із усіма напрямками мусульманської релігійної думки. Певний час відвідував суфійську обитель братства Будшішійя. Обіймав високі посади в Міністерстві освіти Королівства Марокко (до 1967 р.). Усвідомлюючи потребу духовного й політичного оновлення країни, у 1974 році пише королю Марокко послання «Іслам або потоп», в якому закликає до реформ за ісламським зразком. У цей час активно публікується в газетах, виступає з критикою авторитарних режимів в ісламському світі.

На початку 80-их років минулого століття ініціює створення організації, яка відстоюватиме потребу змін в країні. У 1987 р. це об'єднання отримує назву «Товариство справедливості й добродетності».

Абдессалям Яссін зазнає переслідувань з боку влади Марокко. З 1989 року перебуває під домашнім арештом, проте продовжує активну письменницьку діяльність.

Імам Абдессалям Яссін є автором кількох десятків книг та сотень статей арабською та французькою мовами («Іслам між закликком і державою», «Іслам та світський націоналізм», «Діалог із демократами», «Іслам і сучасність», «Пророчий метод», «Звичай Божий», «Справедливість: ісламісти та влада» та ін.). Його книги перекладені англійською, німецькою, турецькою та іншими мовами.

Учений відійшов у вічність 2012 року. На думку багатьох дослідників, творча та наукова спадщина Абдессаляма Яссіна є одним із найбільш визначних здобутків ісламських мислителів сучасності. Його праці користуються популярністю в країнах мусульманського світу, а також серед представників

арабської діаспори в країнах Європи та Північної Америки.

Книга «Випробування мусульманського розуму: між владою одкровення та пануванням сліпої волі» (1994 р.), яка вперше презентується українському читачеві, була написана Абдессалімом Яссіном на початку 90-их років. Автор розглядає актуальніші питання сучасного ісламського світогляду: як мусульманська культура, що поєднує у собі відгомін «золотих століть» середньовіччя й трансформації доби колоніалізму, може будувати своє майбутнє? Як знайти баланс між релігійною всеосяжністю ісламу та сучасним науковим світоглядом? Чи можна побудувати суспільство на «ісламських цінностях», запозичивши найкращі здобутки західних цивілізацій? Яким шляхом іти: повертатися до «чистого ісламу» часів Пророка Мухаммада чи й далі толерувати вестернізацію як єдиний напрям розвитку?

Абдессаліам Яссін, на відміну від багатьох інших арабських авторів, не схильний обмежуватися типовою антизахідною риторикою чи, навпаки, пропагандою тотального вестернофільства. Учений намагається простежити глибинні витоки західного демократизму та східної релігійності. На прикладі здобутків мусульманської культури (зокрема, наукової спадщини ібн Рушда, яка вплинула й на середньовічну європейську філософію) Абдессаліам Яссін показує «внутрішній ресурс» мусульманського розуму, викриває вади, які перешкоджають його сучасному розвитку, показує втрати, яких цей розум зазнав упродовж останніх століть. Показова позиція автора щодо проблем сучасності. Він не ховає проблему за традиційним ригоризмом. На думку Абдессаліама Яссіна, лише викривши вади, можна зробити світ кращим.

«Випробування мусульманського розуму» закликає до відновлення справжніх цінностей мусульманської культури: пошани до людини як Божого творіння – «намісника Аллаха на землі», чесності, справедливості, доброти та інших моральних принципів. Абдессаліам Яссін звертається до епістемології «мусульманського розуму», наголошуючи, що цінності можуть бути обґрунтовані не лише духовно, а й раціональ-

но. Він стверджує, що раціональність у мусульманській та в європейській культурах має деякі відмінності, про які треба пам'ятати й не ховати їх за лаштунками «загальнолюдських» (читай: західних) цінностей. Коранічний «розум», на думку Яссіна, не можна ототожнювати із розумом «буденним», культивованим на Заході. Проте вчений не відкидає також спільних рис. Ісламській культурі не є чужою ні ідея парламентаризму, ні вільних виборів, ні дотримання базових прав людини, спільних для авраамічних релігій. Ісламська культура, не просто *закликає до*, вона *вимагає* справедливості. Тому такі негативи сучасного ісламського світу як авторитаризм, терор, репресії та приниження людської гідності, якими б гаслами вони не прикривалися, суперечать «Пророчому методу», тобто шляху втілення у життя цінностей Корану й Сунни.

Чим може бути цікава книга «Випробування для мусульманського розуму» сучасному українському читачу? Передусім тим, що твір сучасного арабського мислителя вперше доступний українською мовою. Читач зможе досягнути ті процеси, які хвилюють сьогодні чверть людства, поглянути на ісламську культуру зсередини, відчути ту духовну боротьбу, яка сьогодні розгорнулася в мусульманському світі, прикладом чого стали події нещодавньої «арабської весни».

За влучним та емоційним стилем автора, який максимально збережений при перекладі, відчутна принципова *небайдужість* до подальшої долі не лише мусульман, а й людства в цілому. Абдессаліам Яссін був одним із найбільш вимогливих представників сучасної мусульманської творчої еліти, еліти, розділеної між різними школами, континентами й навіть цивілізаціями. Тому читання «Випробування мусульманського розуму» може відкрити читачу нові релігійні інтепретації сучасності, в яких чимало мусульман, зокрема, в Марокко та інших країнах, вбачають надію на звільнення від пут несправедливості, терору та постколоніального рабства.

Михайло ЯКУБОВИЧ,
кандидат історичних наук, сходознавець

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ВСТУП	8
МЕТАФОРА Й РЕАЛЬНІСТЬ	11
ШЛЯХ ІЗ МЕЧЕТІ ТА ДО НЕЇ	15
НАРОДЖЕННЯ... І НАРОДЖЕННЯ	17
ВЛАДА ОДКРОВЕННЯ ТА ВЛАДА ПЛОЩІ	19
ЩО ТАКЕ ОДКРОВЕННЯ?	21
ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ	28
ПОСЛУХАЙ ЖЕ, ЛЮДИНО!	30
ПРО ЯКЕ ВИХОВАННЯ ЙДЕТЬСЯ?	33
НІЧ, ЯКА МИНАЄ У ПОКЛОНІННІ, ДЕНЬ, ЯКИЙ ПРОХОДИТЬ У ЗАЙНЯТОСТІ	35
ОБРЯДОВА ЧИСТОТА	37
НАМАЗ	41
СМАК ВІРИ	42
ПІД КРИЛОМ ІСЛАМУ	44
ОДКРОВЕННЯ ЯК ЛІКИ ТА ПРОРОЦТВО ЯК ЗЦІЛЕННЯ	46
ГЛОБУС ТА ОРБІТА	51
ІСЛАМ: РЕЛІГІЯ СУСПІЛЬСТВА	53
ЗУПИНКИ ТА ГОНИТВА	55
НЕБЕЗПЕКА ЗВІЛЬНЕННЯ	56
ВИХОВАННЯ МІСІОНЕРІВ	57
ПРОФЕСІЯ ЛІКУВАТИ ХВОРИХ	58
СПІЛЬНІСТЬ ЦЬОГО ТА НАСТУПНОГО ЖИТТІВ	60

ДВА СТИМУЛИ: ОБОВ'ЯЗОК І ПРАВО	62
ВИПРОМІНЮВАННЯ ШЛЯХЕТНИХ ЧЕСНОТ	63
ЛЮДСЬКА ПІДНІСТЬ	65
ІСТОРІЯ ТА ФАКТИ	68
ДВА УДАРИ	70
ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ!	80
ЗВАЛИЩА... І ЗВАЛИЩА	81
ПОРІВНЯННЯ... ТА ПОРІВНЯННЯ	83
ДЕЯКІ ЇХНІ ЧЕСНОТИ	85
ДЗЕРКАЛО НАШИХ НЕДОЛІКІВ	87
УНИКАННЯ ПРОФЕСІЇ	89
ГНИЛА ЦИВІЛІЗАЦІЯ	90
БОЖИЙ ЗВИЧАЙ У ІСТОРІЇ	92
ЗЕРНО ІСТОРІЇ	95
КОРАНІЧНИЙ КЛЮЧ	98
ЗВІЛЬНЕННЯ МУСУЛЬМАНСЬКОГО РОЗУМУ	100

Наукове видання

Яссін Абдессалам

**ВИПРОБУВАННЯ МУСУЛЬМАНСЬКОГО РОЗУМУ:
МІЖ ВЛАДОЮ ОДКРОВЕННЯ
ТА ПАНУВАННЯМ СЛІПОЇ ВОЛІ**

Переклад М. Якубовича та О. Свиріпи

Головний редактор І. Д. Пасічник

Технічний редактор Р. В. Свинарчук

Комп'ютерна верстка Н. О. Крушинської

Літературний редактор В. М. Назарук

Художнє оформлення обкладинки К. О. Олексійчук

Формат 42х30/4. Ум. друк. арк. 6,045. Тираж 300 пр. Зам. № 158-13
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «Arial»

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Видавець СПД Свинарчук Р. В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.
Тел. (+38067) 771 28 70, e-mail: 35800@ukr.net.